

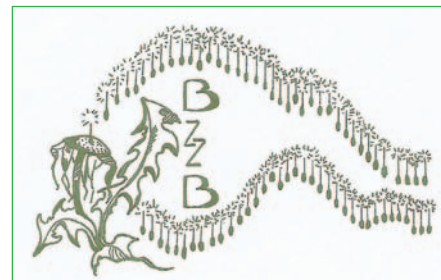
Nieuwsbrief

Behoud de Zak van Zuid-Beveland

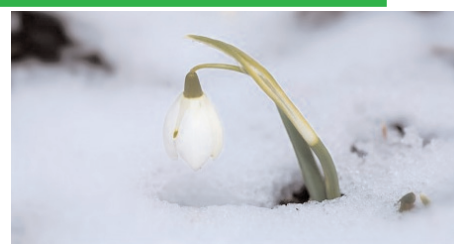

Stichting
Behoud de Zak van Zuid-Beveland
Secretariaat: v.d.Poest Clementstr 7,
4443 AL Nisse .
Tel. 0113 - 649536
Triodos Bank : 19.84.20.285
e-mail: bzzb@hetnet.nl
www.bzzb.nl

APRIL 2013

VAN HET BESTUUR

Met het voorjaar wil het niet lukken. Maar de natuur doet zijn best. In onze tuin zijn de sneeuw-klokken al drie maal vanonder de sneeuw getoverd en ook de kleurige krokussen houden dapper vol. De paaslelies laten hun knoppen dik worden en geven voorzichtig hun gele kleurtje prijs. Het is tijd. Een zonnetje kan gelijk wonderen verrichten.

Kort na Pasen zal deze brief met het laatste BZZB-nieuws in de bus vallen, of kleurrijker op uw scherm verschijnen met foto's, die Tonnie Outermans speciaal voor ons schiet. Leuk, die belangeloze support.

Dank ook aan alle donateurs voor het overmaken van hun bijdrage voor 2013. Is uw bijdrage er nog niet bij en wilt u ons blijven steunen, maak dan uw bijdrage alstublieft vóór mei over. Wij willen graag het donateurbestand op orde brengen. Onze donateur de heer Lou Schipper stelde opnieuw de jaarrekeningen op. Ook voor deze vrijwillige steun zijn we zeer erkentelijk. We zijn financieel een gezonde club. Inhoudelijk staan we ons mannetje. Dat blijkt, want de onkosten voor procedures voor JOP en hagelkanonnen kregen we volledig vergoed.

Al is de BZZB in het gelijk gesteld, de zaak met de hagelkanonnen zet zich voort. De gemeenten in Zeeland moeten nu een vergunningstraject in, Kapelle gaat voor. Eenzelfde eenduidig beleid wordt vanuit Borsele bepleit. Dat zal naar ons idee ook de emoties en stemmingmakerij kunnen beperken, want die dragen echt niet bij aan een oplossing. Van enige directe informatie zijn wij verstoken, we worden als de boosdoeners gezien, terwijl de BZZB

toch de wetten niet maakt en ze ook niet moet handhaven.

Via de knop Actueel op de website www.bzzb.nl houden we u op de hoogte van de meest recente informatie: de correspondentie over belangwekkende zaken. Bomen verdienen en krijgen onze voortdurende aandacht. Kapvergunningen en herplantplannen; wij kunnen geen regels stellen, maar binnen drie jaar moeten de gekapte waardevolle dijken weer beplant zijn. Hier geeft Natuurmonumenten het goede voorbeeld met de herplant op hun onlangs door ruiling verworven Zwaaksedijk. Over waardevolle bomen leest u meer in deze nieuwsbrief.

Vragen en zorgen over bomen kunnen we tegenwoordig beter kwijt bij de gemeente, maar wat betreft de begraafplaatsen blijft er verschil van inzicht. Stenen moeten geruimd, de 'modernisering' van de begraafplaatsen wordt doorgezet. Het lijkt erop, dat niet veel meer te doen is, dan het vast te leggen zoals de werkgroep Heinkenszand nu doet.

De BZZB heeft indringend gepleit voor behoud van de Oude Sloelijn. Binnenkort wordt het dan eindelijk een officiële wandel/fietsroute. Op de valreep boekten we nog een succesje met hulp van het waterschap. Lees erover in deze brief. Bij het ommetje van Heinkenszand staat over enige tijd op een ander deel van die Oude Sloelijn een door de BZZB van tekst voorzien bordje dat we sponsoren.

SPOORLIJNINSPIRATIE

Opening van nieuwe Oude Sloelijn staat op 11 mei in de planning

Een deel van de oude ringlijn het 'bietenspoor' vormde vanaf 1966 het grootste deel van de verbindingsroute van het haven- en industriegebied Sloe naar de hoofdspoorlijn Vlissingen -Goes. Iedere trein liet Heinkenszand schrikken en dat waren de inwoners op den duur goed beu. Nieuwe plannen maakten de 'Oude Sloelijn' overbodig. Iedere machinist zal beamen dat het een mooie route was op dat smalle spoortje. Gewoonlijk tweemaal per dag vanuit het industriegebied (halte Nieuwdorp) langs 's-Heerenhoek met stationnetje en gebouwen, langs het mysterieuze hervormde begraafplaatsje het open landelijke gebied in. Hier en daar vlak langs de huisjes naar de dorps omgeving van Heinkenszand met een stationsgebied gemarkeerd door molen De Vijf Gebroeders, beelden van bedrijvigheid van weleer. Daarna weer het landschap, deels in gebruik, deels natuurlijk en verruigt maar met oude kenmerkende eigenschappen van ontstaansgeschiedenis en de menselijke ingrepen daarop. Pas na het spooreplacement bij Eindewege ging het na het passeren van het knusse betonnen viaduct onder de Sloeweg en de kruising Nieuwe Rijksweg nabij de oude grenslindes op het gewone spoor. Daar pas mocht de machinist van de meestal ellenlange goederentrein tempo maken.

De plotselinge verdwijning van de originele weegbrug in Heinkenszand was een harde les; voor de BZZB een reden om ook het behoud van cultureel erfgoed in de statuten op te nemen. Al in 2004 had de BZZB oog voor de Oude Sloelijn, zij verzocht vele organisaties om voor het behoud te gaan en zocht contact met het college. Die tijdige en aanhoudende gezamenlijke aandacht heeft er zeker aan bijgedragen, dat de route een spoor door het landschap is gebleven. De werkgroep Sloespoor, waarvan de BZZB deel uitmaakte, pleitte in 2008 uiteindelijk voor een nieuwe wandel – en fietsroute.

De gedachte van de BZZB om een unieke attractie te ontwikkelen door rails en overige spoorattributen als aankleding te behouden, kreeg onvoldoende steun. Walking the rails als aanvulling op een rit met de stoomtrein en het spoorzoeken naar het verdwenen deel van het bietenspoor in de Zak bleek niet haalbaar. Terwijl in andere landen succesvolle voorbeelden van te bewandelen spoorlijnen zijn te vinden, werd volgehouden dat Prorail daar niet aan meewerkt en absoluut het spoormateriaal wilde verwijderen. Zo lijkt of bij deze schoonmaak in 2008 en 2009 geen enkel typerend spooronderdeeltje achtergebleven. Wel jammer, maar er zijn meer belangengroepen die hun wensen niet vervuld zagen.

De overheid heeft echter verschillende doelen weten te combineren. De verbinding met het Sloe is vernieuwd en het eerste deel van de oude Sloelijn bij 's- Heerenhoek wordt opgeslokt door de verbreding van de Sloeweg. Vanaf Heinkenszand heeft het waterschap bij 'het spoor' een watergang aangelegd. Dit kilometerslange werk verandert de omgeving en de natuurlijke uitstraling van het gebied om elders wateroverlast te verminderen. Of de gemeente Goes meedoet bij de aanleg van het half verharde wandel/fietspad vanaf de Nieuwe Rijksweg tot Eindewege is onbekend. En wat blijft erover van de voor kenners prachtige omgeving bij de Stelledijk? Op- en afritten worden in dit kleine 'vergeten' gebiedje aangelegd!

Niettemin er is iets feestelijks in aantocht! De route, die in de afgelopen jaren al volop door durfals gebruikt werd, wordt nu een toegankelijk wandel/fietspad. Natuurmonumenten is blij, dat het de aantrekkelijke route vol afwisseling mag beheren. Aanpalend voormalig bezit van NS wordt passend ingericht. De BZZB denkt, dat wat resteert van de 'Oude Sloelijn'-route een welkome aanvulling op de beleving van rust en ruimte in ons prachtige groene gebied kan zijn! In de volgende nieuwsbrief meer hierover.

BZZB in beeld

Onze ongesubsidieerde stichting Behoud de Zak van Zuid-Beveland presenteren we graag op informatiemarkten en bij bijzondere festiviteiten. We hebben daarvoor mooie mogelijkheden en zelfs een aantal vrijwilligers beschikbaar. Wilt ook u ons daarbij helpen of weet u een gelegenheid waarbij onze activiteiten goed passen, meldt dat dan op www.bzzb.nl of via 0113 -649536. En natuurlijk zouden we graag ons bestuur versterken. Meer weten? Neem contact met ons op!

STUKJE SLAKE IS BEHOUDEN

In onze nieuwsbrief van september 2012 berichtten we over de loop van de oude Slake langs de oude Sloelijn. De laatste sporen ervan dreigden door aanleg van een 2,4 kilometer lange waterloop te verdwijnen. Reden waarom het bestuur het waterschap Scheldestromen benaderde met het verzoek een stukje historisch waardevol Slake te sparen. En met succes! Het resultaat mag er zijn.

Even terug in de tijd en wel naar eind 14e eeuw. Heinkensand was een eiland. Dus overal omgeven door brede en smalle stromen. De geul die Heinkensand scheidde van het kernland de Brede Watering Bewesten Yerseke, heette de Slake. Dankzij een reeks inpolderingen en afdammingen was rond 1400 de aansluiting met Zuid-Beveland een feit. De Slake verloor de functie van stroomgeul.

Het water moest in de tweede helft van de 20ste eeuw grotendeels wijken voor aanleg van de Drieweg. Volgens landschapdeskundige Ad Beenhakker volgde de Slake vanuit het zuiden het huidige traject van de Drieweg, kruiste Clara's Pad bij het nog aanwezige heultje (de Suikerheul), om verder te gaan door wat nu bedrijventerrein Noordzak is. Daar zijn alle sporen van de Slake gewist.

Aan de noordkant van autosnelweg A58 kan de loop van de kreek nog wel redelijk gevolgd worden, zeker voor wie er op let. Het tracé van de voormalige goederenspoorlijn naar het Sloe volgt een stukje van de voormalige kreekloop. Daarna liep de Slake door de Oude Nieuwlandpolder langs het verdwenen Baalse Wegje richting Schenge. De Slake was de zuidelijk tak van de Schenge, later Schouwerweelse watergang genaamd.

Genoeg geschiedenis, terug naar het heden. Door de aanleg van een nieuwe goederenspoorlijn door de Quarlespolder werd de bestaande Sloelijn overbodig en meteen ook maar opgeruimd. Er kwam uiteindelijk een plan tot stand om het tracé van de voormalige spoorlijn in te richten als wandelpad. Een mooie gelegenheid om ook langs het pad een nieuwe watergang te graven, zodat wat gedaan kan worden aan de overlast van de Slaakweg en omgeving. Waterschap, gemeente Borsele en Natuurmonumenten sloegen voor uitvoering van het project de handen ineen.

Normaal gesproken is een watergang een rechte streep door het landschap. Dat is het makkelijkste en goedkoopste. Dan zou ook het restant van de oude Slake onherkenbaar worden opgenomen in de nieuwe watergang. Gelukkig was het mogelijk om door het overleg met het waterschap, nabij de Stelledijk een stukje van de oude loop te behouden.

De strakke lijn wordt onderbroken door een wat breder, golvend stuk. In het water ligt een kleine 'landtong' met daarin een salamanderput. Ook een rijtje knotwilgen is gespaard. Het moet allemaal nog wat groeien (dat gaat gelukkig meestal snel), maar we zijn er blij mee. Vergelijk het met de watergang verderop en het verschil is opmerkelijk. Jaco van Iwaarden en Anne Fortuin van het waterschap bedankt!

Wat ons betreft mag er wel, in lijn met het ommeetje van de dorpsraad Heinkensand, een informatiebordje komen, ter herinnering aan de Slake. Daarover nemen we nog contact op met het waterschap. Dan geven we onszelf bij het 25-jarig bestaan in 2014 een aardigheidje.

Over aanleg en inrichting van de oude Sloelijn meer in onze volgende nieuwsbrief.

BOMEN NIET KAPPEN MAAR KOESTEREN

De aanwezigheid van bomen in onze leefomgeving vinden we vanzelfsprekend. We gaan er dikwijls aan voorbij zonder ze goed te zien. Alleen als ze verdwenen zijn valt het op en maken we er ons, natuurlijk te laat, druk om. Bomen stofferen niet alleen ons landschap, ze hebben veel andere nuttige functies. Daar staan we eigenlijk nooit bij stil, zo vanzelfsprekend vinden we het dat er bomen zijn.

Wanneer je al die nuttige functies in euro's zou (kunnen) uitdrukken, dan levert dat een totaalbedrag op, waarbij de begrotingstekorten in de Europese Unie in het niet zinken. Een beetje meer respect voor onze bomen misstaat dus niet. Ze maken ons landschap herkenbaar. Oude bomen dragen bij aan de beeldvorming over onze geschiedenis, jonge bomen die we nu planten groeien mee met onze toekomst.

Mooi, maar moeilijk meetbaar. Dat is wel het geval bij andere bewezen functies, zoals:

- beïnvloeden van het klimaat, wereldwijd maar ook in onze eigen straat en omgeving;
- verbeteren van de luchtkwaliteit door productie van zuurstof, het consumeren van koolzuurgas en het vastleggen van stof en roet;
- vasthouden van de bodem, ter voorkoming van erosie door wind en water;
- produceren van hout en andere nuttige zaken als vruchten, honing, hars, kurk;
- grondstof voor energieopwekking, zelf in toenemende mate in de vorm van biomassa;
- bescherming tegen de weersomstandigheden: wind, regen en andere neerslag, hitte en kou;
- onderdeel van veel natuurlijke systemen, waardoor veel planten en dieren kunnen overleven.

Een indrukwekkende lijst. Je zou bijna geen boom meer durven kappen ..... Dat is helaas niet altijd te vermijden. Bijvoorbeeld als bomen puur voor de houtproductie geplant zijn. Als ze gevaar opleveren

voor het verkeer. Wanneer ze in de weg staan voor aanleg van huizen, bedrijfsterreinen, wegen, enzovoorts. Of dat altijd nodig is?

Dikwijls gaan de bomen zonder veel nadenken tegen de vlakte. Lang niet altijd noodzakelijk. Zogenaamde oude bomen kunnen met goede verzorging of een extra onderhoudsbeurt nog veel langer mee. Maar dat kost tijd en geld en dat hebben we er vaak niet voor over. Wat de BZZB betreft mogen zowel overheid als particulieren best wat meer aandacht besteden aan het beheer van bomen en vooral: een betere afweging maken tussen koesteren of kappen.

In dit kader zijn wij blij met het opstellen van de lijst van waardevolle bomen in Borsele. Ruim 1700 stuks staan erop, van particulieren, overheden, maatschappelijke organisaties en instellingen. Plaatsing op de lijst betekent dat er niet zonder vergunning gekapt mag worden. Het zou mooi zijn wanneer aanwijzing tot waardevolle boom ook een aansporing is voor de eigenaar, om het onderhoud goed uit te voeren.

In onze reactie op de bomenlijst hebben wij het dagelijks bestuur van Borsele onder meer gevraagd het register ook te raadplegen bij het beoordelen van bouwaanvragen en andere ruimtelijke ingrepen. Er zijn gemeenten, zoals Goes, die dat al standaard doen. Als er waardevolle bomen in de invloedssfeer van werkzaamheden staan, worden voorwaarden gesteld ter bescherming. Ook wordt vaak een boom effectanalyse uitgevoerd.

Verder hebben wij gewezen op de noodzaak van een goede handhaving. Het opstellen van de lijst van waardevolle bomen mag geen papieren tijger zijn. Er moet actief worden gecontroleerd en het moet duidelijk zijn hoe overtredingen bestraft worden. Wij pleiten ervoor om het via de gemeentelijke website of een speciale app (zoals voor Borsele Buiten Beter) makkelijk te maken boomproblemen te melden.

Hollandse Linde, Ellewoutsdijk

BOMEN BIJZONDER CULTUREEL ERFGOED

De oudste bomen die in de gemeente Borsele staan, vieren hun 270ste verjaardag. Het zijn vier hollandse lindes aan de Vrouwenweg te Hoedekenskerke, geplant in 1742. Nog tien andere bomen hebben hun wortels in de 18e eeuw. Dan mogen we gerust spreken van bijzonder cultureel erfgoed. De bomen zijn, uiteraard, opgenomen in de lijst van waardevolle bomen in Borsele.

Een leerzame lijst, die veel verhalen in zich draagt. Kijken we naar de oudste bomen, dan zijn het vooral de hollandse lindes die de tand des tijds weten te doorstaan. Er zijn op de dijken nog zo'n 30 lindes die tussen 1742 en 1862 zijn aangeplant. Een opmerkelijke groep vormen de zes Hollandse lindes aan de Zomerstraat in Ellewoutsdijk.

Een eenling is de venijnboom uit 1750, aan de Oude Zanddijk in Heinkenszand. Het gaat om een exemplaar van de taxusfamilie, een soort die van nature in ons land aanwezig is. Andere soorten in de toplist van oudste bomen zijn onder meer gewone es, beuk, zomereik, witte paardenkastanje, treur es en gewone peer. Dat er van die laatste soort een boom uit 1862 te vinden is (aan de 's Heerenhoeksedijk) mag wel heel bijzonder genoemd worden, omdat de gewone peer gevoelig is voor ziekten en plagen. Een supersterk exemplaar dus.

We zeiden het al: voor wie doorspit zijn in de bomenlijst vele verhalen te vinden over de historie van de Zak van Zuid-Beveland. Dat er op het landgoed Landlust in Heinkenszand, in de wandeling beter bekend als het Van Cittersbos, veel waardevolle bomen staan, duidt op een bijzondere geschiedenis. Er zijn een beuk, zomereik en diverse andere soorten uit 1827 te vinden en ook veel fraais van latere datum.

Landlust is dan ook een eeuwenoude buitenplaats. In 1588 ontstond eerst de verdwenen buitenplaats Watervliet, met een groot park in Franse stijl. Na de sloop in 1793 werd de boerderij Landlust

gebouwd. Iets zuidelijker bouwde de familie Van Citters midden 19e eeuw de villa Bloemenheuvel (al in 1895 gesloopt). Nu staan er nog de boerderij en het koetshuis. En niet te vergeten de eeuwenoude bomen.

Dat op een aantal begraafplaatsen, ondanks de recente ingrepen, nog oude bomen te vinden, is niet verwonderlijk. De boom symboliseert in het christelijk geloof het vooruitzicht op eeuwig leven. Zoals op de rooms-katholieke begraafplaats en aan de Kerkdreef in Heinkenszand: een beuk en een winterlinde uit 1812. Aan symboliek trouwens geen gebrek; er zijn kinderbomen, liefdesbomen, huwelijksbomen, droombomen, meibomen, koningsbomen, enzovoorts. Een categorie apart vormen de oude grenslinden, aangeplant om de grens tussen een ambachtsheerlijkheid of (later) gemeente aan te geven. Van die oude 'grenspalen' zijn er nog ruim 100.

De lijst geeft ook aan in hoeverre een gemeente (de voorlopers van het huidige Borsele) destijds bomen waardeerde. Zo werd in 1912 in Baarland de Bakendorpseweg van circa 40 zomereiken voorzien, in de tijd voor een kleine gemeente een flinke uitgaaf. De Platteweg buiten Driewegen kreeg in 1932 rijen gewone platanen. Op het Plein in Borssele verschenen pas in 1952 winterlinden.

Overigens: echt oud zijn de oudste bomen in Borsele, landelijk gezien, niet. In Tubbergen staat een Kroezeboom waarvan de leeftijd tussen 400-500 jaar wordt geschat. In Bergen (NH) is een linde 1643 te vinden en in Laren een 450 jaar oude zomereik. De oudste boom in Zeeland is een ongeveer 350 jaar oude linde bij kasteel Westhove (Domburg).

De lijst van waardevolle bomen biedt veel stof voor wandelingen en fietstochten. Door iedereen zelf naar believen in te vullen. De lijst is te vinden op de website van de gemeente (www.borsele.nl).

Taxus of Venijnboom, Oude Zanddijk Heinkenszand

Gewone Peer 'sHeerenhoeksedijk

PATRIJS DREIGT TE VERDWIJNEN

Vogelbescherming Nederland en Sovon Vogelonderzoek hebben 2013 uitgeroepen tot het Jaar van de Patrijs. Niet omdat het zo goed gaat met deze ooit zo kenmerkende soort van ons platteland. Integendeel, in krap veertig jaar zijn de aantallen patrijzen met ruim 95% afgenomen. Het betekent dat de patrijs bezig is te verdwijnen uit Nederland.

Daarom zijn Vogelbescherming en Sovon in actie gekomen. Ze organiseren in het hele land tellingen. Die moeten inzicht verschaffen in aantallen patrijzen en de plekken waar ze te vinden zijn. En ook wat de kenmerken van die verblijfplaatsen zijn. Op die manier kan geprobeerd worden de leefomstandigheden voor de vogels, die in het verleden nog volop bejaagd werden, te verbeteren. Denk bijvoorbeeld aan de invulling van faunaranden en hagen.

Een eerste telronde is inmiddels achter de rug, tijdens nogal koude omstandigheden. Stichting Landschapsbeheer Zeeland (SLZ) coördineert in Zeeland de activiteiten via het project Groen en Doen. Natuurclubs en agrarische natuurorganisaties werken in elk geval mee.

Iedereen kan een steentje bijdragen door te melden als er patrijzen zijn gezien. Mailen kan naar alex.wieland@slz.landschapsbeheer.nl. Op de website van SLZ is alles over het project te vinden, zie www.landschapsbeheerzeeland.nl.

Nog geen halve eeuw geleden was de patrijs een normale vogel van het boerenland. Iedereen die wel eens wandelde in het buitengebied kon de kenmerkende kreunende roep van de vogel regelmatig horen. Kom daar nu eens om; tegenwoordig is de patrijs een zeldzaamheid.

Het beest heeft enorm te lijden gehad onder het grootschaliger worden van de landbouw. Overhoekjes, kruidenrijke bermen en schuilgelegenheid verdwenen vrijwel. Maar ook terugloop van insecten zijn de patrijs noodlottig aan het worden. De jonge patrijzen zijn in de eerste weken na de geboorte afhankelijk van de insecten.

Of het nog goed komt met de patrijs hangt in belangrijke mate af van onze bereidheid om de leefgebieden van de vogel terug te brengen en dan niet alleen in natuurgebieden, maar overal in het buitengebied. Werk aan de winkel dus!

foto's Chiel Jacobusse

Noordzakpolder

In het 10 kilometer brede gebied van geulen, platen, slikken en schorren tussen Walcheren en het oude Zuid-Beveland ontstond eind 13e eeuw door bedijking het eiland Heinkenszand. Dat werd door een reeks van 21 inpolderingen vastgeklonken aan Zuid-Beveland.

Een ervan is de Noordzakpolder van ruim 100 hectare, bedijkt rond 1441.

Eeuwenlang boerenland; sinds 1994 in gebruik als bedrijventerrein. Daardoor verdween het restant van de zuidelijke Schengegeul ofwel Schouwersweelsche watergang.

Gesponsord door Stichting Behoud de Zak van Zuid-Beveland (BZZB):
hoeder van natuur, landschap en cultuurhistorie; www.bzzb.nl

NATUUR VOOROP IN WESTERSCHELDE

Natura 2000: zo heet het netwerk van belangrijke natuurgebieden in de Europese Unie. De lidstaten zijn verplicht in die gebieden de bijzondere flora en fauna en hun leefsituatie duurzaam te beschermen. Anders gezegd: ze moeten zorgen voor een goede staat van instandhouding. Nederland heeft 162 gebieden bij de EU aangemeld voor Natura 2000, waarvan 16 in Zeeland. Alle deltawateren zitten erbij, dus ook de Westerschelde.

In zogenoemde aanwijzingsbesluiten staat per gebied welke natuurwaarden (planten, vogels, andere dieren en hun leefgebieden) beschermd moeten worden. Ook is aangegeven welke kwaliteit (de staat van instandhouding) een gebied moet hebben. Vervolgstap is het maken van een beheerplan (voor een periode van zes jaar). Dat geeft aan wat er moet gebeuren om de natuurdoelen te halen en welke activiteiten kunnen plaatsvinden zonder dat daarvoor een vergunning nodig is.

Rijkswaterstaat maakt één beheerplan voor alle deltawateren en een deelplan voor elk water afzonderlijk. Er zijn, naar goed vaderlands gebruik, allerlei adviesgroepen bij betrokken. Zoals een Klankbordgroep (waarin onder meer Vogelbescherming vertegenwoordigd is), een Bestuurlijke Adviesgroep Deltawateren (met de ZMf) en tenslotte het Bestuurlijk Overleg Deltawateren (de diverse overheden).

Het ontwerp beheerplan en de deelplannen moeten voorjaar 2013 verschijnen. Of dat lukt? Er is al veel vertraging opgelopen. Het bestuur van de BZZB is er niet gerust op. Zo doet het uitgangspunt voor het beheerplan het ergste vrezen. Een balans vinden tussen het bestaande gebruik (economie, recreatie) enerzijds en de natuur (beschermd flora en fauna) anderzijds. Dat duidt op een hoog 'poldergehalte' en daarvan is de natuur nog nooit beter geworden.

Je mag toch verwachten dat voor het toekomstig gebruik van een Natura 2000-gebied, waarvan de hoge natuurwaarden afdoende zijn bewezen, toch op de eerste plaats de natuur staat. Wij vinden dat hier de ecologie leidend dient te zijn, niet de economie. Uit signalen die ons bereiken blijkt een onthutsend gebrek aan ambitie, zowel in het beheerplan als het deelplan Westerschelde.

Dat wil zeggen: de ambitie is best groot als het gaat om economie en recreatie, maar niet als het om de natuur beschermen, herstellen en versterken gaat. Het is allemaal uiterst minimaal wat aan maatregelen

wordt voorgesteld. De Westerschelde verkeert in een ongunstige staat van instandhouding. Dan mag er een actievere inzet worden geëist, dan alleen aanleg van een broedvogeleilandje en herstel van Voorland Nummer Een.

Zo vinden wij het ook niet te verteren dat volop ruimte wordt geboden voor snelle recreatievaart (scheuren met raceboten) en kitesurfen. Daar is in de Westerschelde gewoon geen plaats voor en zo'n besluit moet je als overheid dan ook durven nemen. Ook maken wij ons zorgen over het veel te royaal openstellen van de zogenaamde ; onderhoudswegen' langs de dijken.

Dichter bij huis is het de gemeente Borsele die keuzes moet maken. En die zijn al bij voorbaat eenzijdig gemaakt. Want in informatie aan de raad komen we alleen recreatieve aandachtspunten tegen, over de natuurmaatregelen wordt niet gerept. Het gaat om:

- ontwikkeling voormalige veerhaven
Hoedekenskerke, met in eerste instantie tien paalwoningen en een paviljoen aan de buitenkant van de strekdam;
- Hoedekenskerke, oude landbouwhaven, aanleg jachthaven en bouw recreatiewoningen;
- Ellewoutsdijk, fort en omgeving, lichte vorm van congressentrum met verblijfsmogelijkheden en verdubbeling jachthaven;
- Als voorbeelden van buitendijkse dijk- en strandrecreatie worden genoemd: strandje Staartse Nol, hoek van Baarland-Hoedekenskerke en Biezelingse Ham.

Voor alle duidelijkheid: wij zijn niet op voorhand tegen elke recreatieve ontwikkeling, integendeel. Maar dan wel op basis van een zorgvuldige afweging. Voor ons moet voor de Westerschelde de insteek zijn: toewerken van een ongunstige staat van instandhouding naar een gunstige staat plus. Zo kan een buffer worden gecreëerd. Streven moet zijn een ecosysteem dat tegen een stootje kan en niet meteen door eenzijdige en nadelige economische effecten (verder) op achterstand komt te staan.

Uiteraard probeert het BZZB-bestuur de ontwikkelingen te volgen. Er komt nog een inspraakronde en daar zullen we, in overleg met onder meer ZMf, zeker gebruik van maken. Helaas leert de ervaring dan aan een eenmaal door de bobo's vastgesteld plan, nauwelijks meer iets te verbeteren valt. Enfin, hoop doet leven.

Valdijk

De Valdijk is een begrip in de Zak. De mooiste wandeling door het heggengebied. Nu zijn de populieren gekapt. Het doet pijn, want het is zo anders en ze zijn niet snel weer terug.

De veiligheid was volgens Natuurmonumenten in het geding. René Wink voorspelt, dat waar de bomen verdwijnen, de planten hun voordeel zullen doen.

Op de Valdijk groeit de zeldzame wollige distel. De KNVV telde in 2011, 2012 de rozetten. Veel kleine, maar ook een groot aantal forse planten. Zal de wollige distel nu verder tot wasdom komen.? Bewonder en bescherm de bloemen op de bloemdijken!

